

OSZK

Híradó

V. ÉVFOLYAM
4-5. SZÁM
1962. ÁPR-MÁJ.

Az Országos Széchényi Könyvtár Pártszervezetének és Szakszervezeti Bizottságának lapja

Híradó

**A MAGYAR SZOLIDARITÁSI BIZOTTSÁG
FELHÍVÁSA
a függetlenségükért küzdő népek megsegítésére**

"Ha majdan évszázados uralmuk folyama kiszárai, a sár és a szenny micsoda pusztaságát hagyják majd maguk után!" - ezekkel a prófétai szavakkal jövendölte meg több mint két évtizede hazája gyarmatosítóinak kitakaródását India földjéről Rabindranath Tagore, a nagy indiai költő.

Napjainkban a gyarmatosítók mind több országból kénytelenek távozni. Uralmukról nem saját jószántukból mondanak le: a népek ereje kényszeríti őket erre. De ahol csak tehetik, megőrzik gazdasági és politikai érdekeltségüket, hogy fenntarthatassák a kizsákmányolást, továbbra is hasznot húzassanak egykori hatalmas, immár bomló birodalmuk országaiból. Am akár teljesen kiszorulnak, akár csak megkezdődött kizsoritásuk, mindenütt valóban a sár és a szenny pusztasága, nyomorúság és sötétség hirdeti évtizedes, évszázados jelenlétüket.

Ezért van az, hogy a gyarmati és volt gyarmati országok lakóinak átlagos életkora 30 év alatt van. Ezért van az, hogy a gyarmati és volt gyarmati országokban száz emberből gyakran csak 5 vagy 8 tud írni-olvasni. Ezért van az, hogy egyes elmaradott országokban csak 20, 30, esetleg 70 ezer emberre jut egyetlen orvos. S ha ezek az országok függetlenné válnak is, hosszú éveknek és évtizedeknek kell elmulniuk, míg népük emberi életet élhet, kilábolhat a gyarmatosítás okozta nyomorból és szenvedésből.

A szabadság után vágyódó népek függetlenségüket maguk vívják ki önmaguknak. Bizonyos, hogy sok áldozattal járó harcuk a szegényteljes gyarmati rendszer bukásához vezet. A szocialista tábor léte és ereje, a béke híveinek sokasága nagyban elősegíti függetlenségük mielőbbi kivívását és megszilárdulását. Afrika és Ázsia népeinek szükségük van a világ haladó erőinek testvéri segítségére. Számítanak is rá. A nemzetközi szolidaritás eszméje parancsoló szükségességgel fordít minket az eddig elnyomott és ma még harcban álló népek felé: rajtunk is múlik sorsuk.

Az elnyomott, harcban álló népek ügye valamennyiünk ügye. Vér folyik még Algériában, Kongóban, Angolában, Laoszban, Dél-Vietnamban, embertelen az elnyomás a dél-afrikai Köztársaságban, Délnyugat-Afrikában és sokfelé egyebütt. A nemzetközi szolidaritás jegyében egész népiünket kérjük: emlékezzék vissza saját történelme nehéz és véres esztendeire és fordítsa figyelmét azokra a népekre, amelyek még ma is bilincsekben szenvednek, amelyeknek hazáját fegyverdulja, kizsákmányoló fosztogatja; a milliókra, akik sokszor még a legelesettebbjeink egykori nyomoránál is sötétebb nyomorban, harcainknál súlyosabb harcokban éneke és halnak.

Nem hagyhatjuk sorsukra azokat, akiknek igaz ügyével együtt érzünk!

A magyar dolgozók egységes kívánságát teljesítjük, amikor május 1-el kezdődően Szolidaritási Hónapot hirdetünk. Kis címletű: 1.- és 3.-Ft-os bélyegekkel gyűjtést szervezünk, hogy a magyar nép milliói szerény hozzájárulásával is lelkesítsük, buzdítsuk és segítsük Afrika és Ázsia elnyomott népeit, gazdaságilag elmaradott országait.

Erkölcsei és anyagi támogatásunkkal fejezzük ki a függetlenségükért harcoló népek iránti szolidaritásunkat! Legyen a Szolidaritási Hónap a proletárszolidaritás és a népek közötti barátság gyönyörű gondolatának kifejezője! Járuljunk hozzá, hogy az egész emberiség mielőbb emberhez méltóan élhessen!

**MAGYAR SZOLIDARITÁSI BIZOTTSÁG
a függetlenségükért küzdő
népek megsegítésére**

Szabadszóval

SZAKMAI TOVÁBBKÉPZÉSÜNK KÉRDÉSEIRŐL

Lapunk 3. számában megkezdett vita folytatásaként az alábbi hozzászólásokat közöljük:

DR. CSAPODI CSABÁNÉ

Lényegében nem vitatkozni óhajtok a témát felvető Haraszthy Gyula és Vadász Ferenoné kartársakkal, csupán szeretném tovább fűzni és kiegészíteni az ő gondolataikat néhány ötlettel, abban a reményben, hogy egy-két lépéssel előbbre viszem a kérdést és még más kartársak is kedvet kapnak ahhoz, hogy a továbbképzéssel kapcsolatos elgondolásait beküldjék az OSZK Híradó szerkesztőjéhez.

Időközben megszületett könyvtárunk 1962. évi szakmai továbbképzési terve, amely a tavalyi induláshoz képest feltétlenül nagy fejlődést jelent, mert meghatározott témacsoportok szerint, a jelen és a jövő szükségleteinek figyelembevételével, átgondoltan és szervezett formák között kívánja megvalósítani a továbbképzést. A magam részéről már előre is úgy látom: nehezen fogom tudni kiválasztani, melyik előadásra ne jelentkezsem.

Volna azonban néhány javaslatom, amelyeket itt vitára boosátok:

1) Véleményem szerint a szakszervezet által rendezett vagy rendezendő szakmai vitasorozatot és az intézetvezetés által szervezett szakmai továbbképzést egyesíteni lehetne, esetleg úgy, hogy egyes előadásokat előre felkért hozzászólókkal, vitaszerűen rendeznének meg.

2) Ha a továbbképzést az egész magyar könyvtárügy feladatának tekintjük - és feltétlenül annak kell tekintenünk - akkor a jövő évi továbbképzési tervbe be kellene iktatni olyan előadássorozatot is, amelyekben az egyes problémákat a többi nagy könyvtár bevonásával vitatjuk meg.

3) Különösen ki szeretném emelni, mint helyes szempontot Vadász Ferenoné elvtársnőnek azt a megjegyzését, hogy a vitaindító előadásra mindig a témakört kutató v. azzal munkafeladatuként foglalkozó munkatársak készüljenek fel; a kollektiva többi tagjai viszont előre áttanulmányozzák a megadott irodalmat. Ez a forma többet használ a továbbképzésnek, mint pusztán csak előadások tartása.

4) Feltétlenül megoldandónak tartom a továbbképzéseken elhangzottak valamilyen formában történő rögzítését; különösen olyan esetekben, amikor a viták során olyan határozatok születnek, olyan vélemények alakulnak ki, amelyeknek a gya-

korlatban is haladóktalanul érvényt kell szerezni.

DR.WIX GYÖRGYNÉ

Amikor ezeket a sorokat írom, nem ismerve a többi hozzászólást, nem merem még határozottan állítani, de úgy érzem, vitáról a szó szoros értelmében nem beszélhetünk. Annál is inkább, mert mire a Híradó megjelenik, az OSZK minden érdeklődő dolgozója nemcsak hogy kézhezkapta az OSZK 1962. évi szakmai továbbképzési tervét tartalmazó kis leporellot, hanem már véleményét is nyilvánította, hiszen leadta (vagy nem adta le) jelentkezését.

Véleményem szerint ez a jelentkezésekben megnyilvánuló továbbképzési "népszavazás" eredményével helyeselni fogja a központi továbbképzést, mind formájában, mind tartalmában. Ahol pedig osztálymunkából fakadó kívánalmak egyéb témák megtárgyalását is igénylik, ott a központi előadások szerényen megszabott száma lehetővé teszi ezeknek a problémáknak osztályviszonylatban történő megvitatását. Főosztályunkon [IV.főosztály] ezt a gyakorlatot gondoljuk megvalósítani, természetesen nem előírászerűen, csupán ott és annyiszor, ahányszor ezt valóban komoly igények indokolják. Példaként az Országos Gyarapodási Jegyzék csoportját említem, ahol a munkatársak a tudományok összefüggéseit, az egyes tudományágak meghatározását és tartalmát ismertetik a jegyzékben használt szakrendszerrel kapcsolatban, hetenként kb. egy órát fordítva erre a célra.

Ugy tudom, hogy a szakmai továbbképzés rendszere és tartalma a legtöbb könyvtárban az utkeresés időszakánál tart. Véleményem szerint könyvtárunknak sikerült a helyes utat megtalálni, a központi előadások, a speciális témákkal való kollektív foglalkozás, s az egyes konkrét osztályproblémák megvitatásának differenciált módszerével.

KÖZLEMÉNYEK

AZ OSZK KOLLÉGIUMÁNAK ÜLÉSEIRŐL JELENTJÜK:

MÁRCIUS 29-I ÜLÉS - A Kollégium az I. Főosztály szerkesztésében a "A GYŰJTŐKÖRI SZABÁLYZAT MÓDOSÍTÁSA" c., a IV.Főosztály előterjesztésében pedig a "JAVASLAT AZ ÁLLAMKÖZI KULTUREGYZMÉNYEK KIADVÁNYCSERÉRŐL SZÓLÓ PONTJAINAK MÓDOSÍTÁSÁRA" o. javaslatokat tárgyalta meg. Ismertetésükre lapunk következő számában visszatérünk. - Megtárgyalta és jóváhagyta a Kollégium a főosztályok által beterjesztett jutalmazási javaslatokat. Ezek alapján hazánk felszabadulásának 17. évfordulója alkalmából 25 300 Ft jutalmat adtak át az elmúlt időszakban ki-

váló eredményt felmutató dolgozóknak.

ÁPRILIS 12-I ÜLÉS - Megtárgyalta a Kollégium a GYARAPÍTÁSI OSZTÁLY FELÜLVIZSGÁLATÁRÓL készített összesített jelentést, valamint azokat a javaslatokat, amelyeket azzal kapcsolatban terjesztett a vizsgálatot végző bizottság a Kollégium elé. A Gyarapítási Osztály felülvizsgálatáról lapunk 2. számában adtunk tájékoztatást olvasóinknak.

SZEMÉLYI HIREK ÉS VÁLTOZÁSOK

KITÜNTETÉSEK - Hazánk felszabadulásának 17. évfordulója alkalmából a Művelődésügyi Miniszter Dr. Fóris Anna ny.tud.főmunkatársnak, Juhászné Dr.Hajdu Helga főosztályvezetőnek és Papp István tud. főmunkatársnak "SZOCIALISTA KULTURÁÉRT" kitüntetését; Németh János, Piros Ferencné és Varga Benjámín tud.technikai munkaeiő besorolása dolgozóknak "KIVÁLÓ DOLGOZÓ" kitüntető jelvényt; Szűcs Ilona tud. munkatársnak és Dr.Wix Györgyné helyettes-osztályvezetőnek "MINISZTERI DICSEŐRŐ OKLEVELET" adományozott.

JUTALMAZÁSBAN RÉSZESÜLTEK: Főigazgatóság - Tomits Ottilia; I.főosztály - Belenosik Lajos, Csáti Alajos, Juhász Julia, Komjáthy Miklósné, Krausz Jánosné, Lopusán József, Páczius Antalné, Radnai Márta, Sinkó Pálné, Tárkányi Gyula, Tőkés Lászlóné, Tőkésy Ilona, Varga Béláné, Zilahy Tamásné; II. főosztály - Csabai Mihály, Herendy Károlyné, Kiszely Olivér, Konoz József, Nagy Károly, Nagydiósi Gézáné, Somfai László, Tatai András; III.főosztály - Barton András, Benedicty Róbert, Bibor Jenőné (Zirc), Csapodi Csabáné, Molnár Sándorné (Keszthely), Vid Győzőné (Keszthely); IV.főosztály - Balázs Miklósné, Barbáosy Vilmosné, Besenyei Andorné, Faragó Lászlóné, Gombai Sándor, Jáger Gyuláné, Keil Lóránt, Kriváosy Györgyné, Maczika Béla, Németh Mária, Ráduly Márta, Simon Gáborné, Slaughta Erzsébet; Könyvtártudományi és Módszertani Központ - Basola Zoltán, Fodor András, Galgóczy Lajosné, Kecskés Mátyás, Zsemberi Anna; Gazdasági Hivatal - Bolgár Pálné Domanyik Mihályné, Ferenczi Sándor, Keresztes Antal, Kozák Jánosné, Pálinkás Sándor, Rakovszky Istvánné, Sebestyén Gáborné.

UJ MUNKATÁRSAINK: Ónódy Miklós tud.csoportvezető (KMK)

ELTÁVOZTAK KÖNYVTÁRUNKBÓL: Pánczél Károly műszaki III. (hozzájárulással kilépett)


HIVATALOS LAPOK TARTALMÁBÓL

A MAGYAR KÖZLÖNY márc. 18.-i számában megjelent a munkaügyi miniszter rendelete, amely a nyugdíjrendeletek egyes végrehajtási rendelkezéseinek módosításáról és kiegészítéséről szól; márc.22.-i számában 1963.március 1.-én hatálybalépő kormányrendeletet tettek közzé a tolmácsi feladatok ellátásáról; márc.25.-i számában kormányrendelet jelent meg a középfoku oktatási intézményekben a beíratási díj

és a tandíj megszüntetéséről, - ugyanebben a számban közzétett másik kormányrendelet a katonai szolgálatot teljesítő tartalékos hadkötelesek családi segélyéről szól; ápr. 5.-i számában megjelent kormányrendelet, valamint ennek alapján kiadott munkaügyi miniszteri rendelet újból szabályozza azt, hogy milyen munkakörökben (munkahelyeken) nem szabad nőket, illetve 18 éven aluliakat foglalkoztatni.

A MUNKAÜGYI KÖZLÖNY ápr. 9.-i számában közlemény jelent meg a Marxizmus-Leninizmus Esti Egyetemei különleges tagozatain továbbtanulók tanulmányi kedvezményeiről.

A MŰVELŐDÉSÜGYI KÖZLÖNY ápr. 1.-i számában M.M. utasítást tettek közzé az ismeretterjesztő előadások egyes pénzügyi és szervezési kérdéseiről.



könyvtárunk munkájáról

AZ OSZK TÖRTÉNETÉRŐL

Lapunk mult évi decemberi számában elhangzott az a kívánság, hogy a Híradó rendszeresen, folytatásokban ismertesse az OSZK történetét. Ehhez a kívánsághoz kapcsolódva szeretném ismertetni az OSZK történetére vonatkozó eddig megjelent munkákat, a kutatások helyzetét az elmúlt években és jelenleg, végül a véleményem szerint hátralévő feladatokat.

Az OSZK történetének feltárására tudományos módszerességgel először Kollányi Ferenc könyvtárőr vállalkozott. 1905-ben megjelent terjedelmes műve a könyvtár megalapítását és a Széchényi Ferenc haláláig (1820) terjedő történetét tárgyalja, rendkívüli részletességgel, a vonatkozó levéltári anyag kimerítő, darabonkénti ismertetésével, az elbeszélést gazdag képanyaggal illusztrálva. A mű tervezett folytatása elmaradt.

A könyvtár első száz évének történetéről mai napig az egyetlen összefoglalás "A Magyar Nemzeti Múzeum multja és jelene" o. kötetben (1902) jelent meg: a könyvtár vázlatos története Fejérvataky Lászlótól, és az egyes táruk keletkezésének, anyagának ismertetése az azokat gondozó kitűnő szakemberek tollából.

Ettől kezdve a könyvtár történetének kutatása fél évszázadra megszakadt, s csak 1954-ben egy a könyvtár dolgozóiból alakult munkaközösség munkájával indult újra. A munkaközösség mintegy két éven át működött; eredménye - jelentéktelenebb részletmunkák mellett - az OSZK irattár 19. századi anyagának kicédlázása, az Országos Levéltárban található forrásanyagból az 1880-as évekig terjedő rész (nádori levéltár, abszolutorai hatóságok levéltárai, VKM irattár megfelelő részei) kicédlázása, valamint a Magyar Könyvszemlében található, az OSZK történetére vonatkozó

anyag feltárása; végül a Könyvszemle kijegyzetelése magának a folyóiratnak története szempontjából. E munkaközösség keretében végzett anyaggyűjtése alapján készítette e sorok írója az OSZK reformkori történetére vonatkozó tanulmányait (Az OSZK 1957. és 1958.-i évkönyveiben és az OSZK kiadványai 56. sz.-ként) a reformkori könyvtárosok munkájáról és társadalmi helyzetéről. A könyvtár 1848-tól az 1880 körüli évekig terjedő történetének megírása - a már részben összegyűjtött anyag alapján - V.Waldapfel Eszter szándéka.

A könyvtár 1880-1918 közötti története forrásainak feltárására a munkaközösség csak szórványos, félbenmaradt kísérleteket tett. A helyzetet e korszakra vonatkozóan nagymértékben nehezíti a forrásanyag hiányossága: 1945-ben elpusztult az Országos Levéltárban a Magyar Nemzeti Múzeum irattára, 1956-ban a VKM irattára jutott ugyanerre a sorsra. Így e négy évtized egyetlen nem nyomtatott forrásanyaga az OSZK irattára, - ez pedig, a könyvtár akkori szervezeti viszonyainak következtében, csak másodlagos fontosságú, a nagyobb összefüggésekre nem sok világot vető anyagot tartalmaz. Ezt a hiányt sajtóanyaggal, a Könyvszemlében kiadott jelentésekkel, esetleg más minisztériumok irattárában található forrásanyaggal hosszabb munkával is csak részben lehet pótolni. A könyvtár Tanácsköztársaság alatti történetéről rövid összefoglalást ad Kőhalmi Béla (M.Könyvszemle, 1959.), 1945-1957 közötti életének eseményeit ismerteti V.Waldapfel Eszter (OSZK évkönyv 1957.).

Mindezek alapján a könyvtártörténeti munkálatok újra való megindulása során helyesebbnek látszott a dualista kor második részének kihagyásával az OSZK Horthy-korszakbeli történetének kutatása felé fordulni. E korszakból legalább a Magyar Nemzeti Múzeum - még pedig igen nagyterjedelmű - irattára ugyanis fennmaradt. A folyó év elején megalakult négytagú munkaközösség (Ferenczy Endréné, Gyulai Árpád Papp Ivánné, Sándi Emilné) a korszak rövidebb egységekre történő felbontásában (1934-ig; az átszervezés évei; a könyvtár a 2. világháború alatt) találta meg feladata megoldásának legcélszerűbb módját. A munkaközösség közvetlen célja, hogy a kor OSZK-történetének főbb kérdéseit önálló tanulmányok keretében dolgozza fel. Ezek a tanulmányok azután alapul szolgálhatnak a majd megírandó monografikus könyvtártörténet megfelelő fejezetei számára, - amint a könyvtár összefoglaló, modern társadalomtudományi és könyvtári szempontokat érvényesítő története általában is csak a már meglévő és még várható részlettanulmányokra épülhet fel.

A monográfiát megelőzően - természetesen szintén az önálló publikálás igényével - szükséges lenne még az egyes terek történetének analitikus feldolgozása. A Hirlaptár történetéről megjelent tanulmány (Dezsényi Béla öikke, OSZK évkönyv 1957.) azonban sajnos nem talált még követőkre a többi osztályon, s mellette csak néhány, a terek 1945 utáni gyarapodását ismertető öikkről (J.Hajdu Helga és Vócsay Jenő tollából, OSZK évkönyv 1957., ill. 1958.) emlékezhetünk meg.

Visszatérve kiindulásunkhoz: a könyvtár történetének az OSZK Híradóban való folytatólagos ismertetése már csak azért sem lenne lehetséges, mert a könyvtár

160 évből mindössze 100 év nyert igen-igen vázlatos, s csak nem is 60 év részletesebb feldolgozást. Az iskolavezetésekre való jobb felkészüléshez egyelőre leginkább megfelelőnek látszik "A Magyar Nemzeti Múzeum multja és jelene" c. kötet vonatkozó részleteinek áttanulmányozása. További irodalom olvasása, a Könyvszemle régi évfolyamainak lapozgatása, az itt megjelent, száraznak látszó hivatalos könyvtári jelentések néha igen érdekes adatainak felhasználása azután állandóan élénkítheti, új színekkel gazdagíthatja a könyvtár történetéről alkotott és látogatóinknak továbbadandó képünket. Jó lenne persze, ha az irodalom tanulmányozása közben többekben is kedv ébredne ahhoz, hogy tudományos munkára jutó idejüket és energiájukat az OSZK történetének még kidolgozatlan szakaszai felé fordítsák. -
[V.WINDISCH ÉVA]

[NB. Windisch Éva cikkének olvasása - bizonyára többekben is - kérdéseket vet fel. Alapvetően és elsősorban azt, hogy nem lehetne, nem kellene-e többet, az eredményt jobban biztosítón intézkedéseket tenni könyvtárunk történetének megírására? Nevezetesen: 1) Helyes-e a könyvtár történetének megírásához alapot szolgáltató adatgyűjtést, a résztanulmányok, az egyes terek történetének megírását esetlegessé tenni, a cikk írójának szavaival élve: hátha "többekben is kedv ébredne ahhoz, hogy tudományos munkára jutó idejüket és energiájukat az OSZK történetének még kidolgozatlan szakaszai felé fordítsák"? 2) Könyvtárunk kollégiuma csak nemrég határozta el, hogy a "nemzeti könyvtárrá való formálódás" egyes kérdéseit tanulmánykötet formájában dolgoztatja fel. Vajon a könyvtár történetének megírása (éppen most, Széchényi Ferenc elgondolásának 160 év utáni megvalósulása idején) nem szerves része-e ugyanennek az elgondolásnak? 3) Igazak-e ezek a kérdések, helyes-e felvetésük? Erősítsék meg lapunk olvasóinak hozzászólásai és javaslatai. És ha kérdéssel felvetésünk alapján Intézetvezetésünk helyesnek látja majd a központi intézkedést, e régen vajudó kérdésnek megoldása is bizonyára biztosított lesz. Szerk.]

K ö n y v t á r u n k SZAKMAI TOVÁBBKÉPZÉSI TERVE.

Az alábbiakban könyvtárunk Főigazgatósága által kiadott felhívás alapján 1962. évi továbbképzésünk programját ismertetjük.

Az OSZK általános továbbképzési terve négy párhuzamos előadásorozatot ölel fel. Minden sorozat keretében havonta egy előadásra kerül sor, az előadások mindig szombatra esnek. Egy dolgozó egyszerre egy sorozatra jelentkezhet. A C) és D) sorozat esetében részt lehet venni bármelyik előadáson külön is. A speciális továbbképzés egy-egy szakkérdés új irodalmának kollektív feldolgozását jelenti (pl. osztályozás, tájékoztató munka, stb.) Ennek tervét a jelentkezések alapján később fogják összeállítani.

A-sorozat: ÁLLOMÁNYISMERTETÉS (Minden hó harmadik szombatján. Csoporttitkár: Vizkelety András). Előadások [április-június] : 1. Nyelvemlékeink (Csapodi Csabáné), 2. Az ényomtatványok (Soltész Zoltánné), 3. Leghíresebb RMK köteteink (Borsá

Gedeon) - [szeptember-december] 4. A magyar "szép könyv" története (Varga S. Frigyes), 5. Kulturtörténeti források az OSZK Színházi Gyűjteményében (Hankiss Elemer), 6. Kézirat anyag a Zeneműtárban (Somfai László), 7. Sajtótörténeti emlékek (Dezsényi Béla)

B-sorozat: KÖNYVTÁRAK ITTHON, KÖNYVTÁRAK KÜLFÖLDÖN (Minden hó negyedik szombatján. Csoporttitkár: Bántay Vilmosné). Előadások: [április-június] 1. A lengyel könyvtárügy - ma (Horváth Viktor), 2. Tapasztalatok a cseh könyvtárakban (Pajkossy György), 3. A hálózati rendszer mai problémái és fejlődésének lehetőségei (Kovács Máté) - [szeptember-december] 4. A Bibliothèque Nationale. Ismertetés filmvetítéssel. (Dezsényi Béla), 5. A Lenin Könyvtár szervezete (Hámori Béla), 6. A Library of Congress (Sebestyén Géza), 7. Beszámoló az OKT munkájáról tekintettel az Országos Széchényi Könyvtárra. (Haraszthy Gyula)

C-sorozat: A KÖNYVTÁRI MUNKA KORSZERŰ TECHNIKÁJA (Minden hó második szombatján. Csoporttitkár: Jáky Éva). Előadások: [április-június] 1. Könyvtár és fényképészet (Babiozky Béla), 2. Új sokszorosítási eljárások (Bóday Pál), 3. A korszerű tartósítás és restaurálás kérdései (Hasznosné, Szöllős Ilona) - [szeptember-december] 4. Új közlő-és szállító berendezések (Tombor Tibor), 5. A nem könyv jellegű könyvtári anyag kezelése (Lécs Károlyné), 6. Lyukkártyatechnika a könyvtárban (Orosz Gábor)

D-sorozat: ELŐKÉSZÜLETEK AZ ÚJ NEMZETI KÖNYVTÁR MUNKÁJÁNAK MEGINDÍTÁSÁRA (A sorozat szeptemberben indul. Csoporttitkár: Farkas László). Témák: 1. A katalógus-hálózat fejlesztésének szempontjai. 2. A szakolvasótermi hálózat és központi olvasószolgálat. 3. A segédkönyvtárak és a Központi Segédkönyvtár kérdése. 4. A raktározási rendszer és jelzetadás. 5. A történeti gyűjtemények új problémái. 6. A tároló könyvtár a Nemzeti Könyvtárban. 7. A könyvtár szervezeti felépítésének kérdései.

A továbbképzésnek ezeket az alkalmait egészítik ki szakszervezeti vonalon az SzB munkamozgalmi bizottsága által rendezett szakmai viták. Ezeknek kiegészítő jellegét (magyarázatuk és szükségességük is ebben van) a következők adják meg: a) Céljuk nem az ismeretközlés, hanem a könyvtár munkájából adódó egyes kérdések nyilvános megvitatása. b) Az egyes viták témája rendszerint nem általános, hanem csak egy vagy több osztályt érdeklő rész kérdés. c) Megrendezésükben nem a rendszeresség, hanem az aktuálitás a döntő. d) Munkamódszerük az ellentétes nézetek szembeállítására, vita formájában való feloldásra. Ezért közöljük előzetesen írásban a vita téziseit a résztvevőkkel. E vitasorozat is most kezdődik. Első alkalommal, ápr.19-én, referensként Balázs Sándort az OMK munkatársát látva vendégül, a könyvtári tájékoztatás szempontjából a gépi berendezések szerepét és lehetőségeit kívánjuk megvitatni.



A "RÉGI MAGYARORSZÁGI NYOMTATVÁNYOK" C. KIADVÁNY
készülő köteteiről

Könyvtárunk kollégiuma február 22-i ülésén tárgyalta meg és hagyta jóvá a "Régi magyarországi nyomtatványok" c. kiadvány vázlatát a szerkesztés alapelveivel.

E munka kronológikus rendben regisztrálja az összes ismert magyarországi, valamint a külföldön magyar nyelven készült régi nyomtatványokat. Ez gyakorlatilag a Szabó Károly által mintegy 70-80 éve megjelentetett "Régi Magyar Könyvtár" első és második kötetének új feldolgozását jelenti.

A kiadvány első kötete az 1601 előtt készült nyomtatványokat, - mintegy ezer tételt - foglalja magában. A második kötet a XVII. századi kiadványokat fogja regisztrálni, előre láthatólag 4-5000 tételben. Az első kötet kézírata kb. egy év múlva készül el, míg a következő korszak munkálatai további 4-5 évet igényelnek majd. A XVIII. század hazai nyomdatermését mintegy 30 000 tételre lehet becsülni, amelynek előzetes feltárásával már évek óta foglalkozik a könyvtárunkban külön e célra alakult munkaközösség.

A kiadvány nem annyira az egyes nyomtatványok pontos leírására, mint inkább az azokra vonatkozó megállapítások, általában az irodalom összegyűjtésére és az egyes példányok lelőhelyeinek ismertetésére fekteti a fősúlyt. Így ez az összeállítás a nemzeti bibliográfia szempontjain túlmenő adataival jelentős segítséget nyújt valamennyi tudományág hazai történetével foglalkozó kutatásnak.

A széleskörű adatgyűjtés minél sokoldalubb feltárhatóságát a név, cím, szak, nyomda, nyelv szerinti mutatók és a korábbi bibliográfiákra utaló számkonkordancia fogja biztosítani.

A kiadvány első kötetének terjedelme (beleértve a régi magyarországi nyomtatványok feltárásának történetét ismertető bevezetést és a mutatókat) hozzávetőlegesen 60-70 iv lesz. Az összeállítás külföldi felhasználhatóságát hivatott szolgálni a német, szlovák és román nyelvek közvetítőnyelvként való alkalmazása.

Ez év első negyedében elkészült az 1550 előtti mintegy száz tétel leírása, valamint az említett történeti bevezetés több mint 250 gépelt lap terjedelemben. A munka maga - mint az Országos Széchényi Könyvtár és a Magyar Tudományos Akadémia közös kiadványa - előzetes tervek szerint részletekben ("Lieferung"-okban) fog napvilágot látni, talán már ez év végén. [BORSA GEDEON]

KÖNYVTÁRUNK ÜGYRENDI SZABÁLYZATÁRÓL

Május hó folyamán lép érvénybe könyvtárunk ügyrendi szabályzatának első része, amely "Általános Ügyrendi Szabályok" címmel a Könyvtár valamennyi dolgozóját és minden szervezeti egységét érintő általános ügyrendi kérdéseket szabályozó rendelkezéseket tartalmazza.

Az ügyrendi szabályozás célja a könyvtárban folyó munka - és pedig mindenirányu, tehát szakmai (funkcionális) és intézményi (institucionális) jellegű munka - részletes szabályozása. Szabályokba foglalása és ezzel kötelezővé tétele annak a rendnek, amely szerint a könyvtár dolgozói a könyvtárban előforduló ügyeket intézik, könyvtári feladataikat végzik. A könyvtár ügyrendje tehát a könyvtári feladatok végzésének módjára vonatkozó szabályozás.

Az Ügyrendi Szabályzat kiadása, illetve jóváhagyása, az érvényben lévő Szervezeti Szabályzatunk rendelkezései szerint a főigazgató jogkörébe tartozik.

Nyilvánvaló, hogy egy ilyen szabályzat összeállítása alapos előkészítő munkát igényel. Ennek az előkészítő munkának a körébe tartoznak részben azok, a könyvtári munka ésszerűsítésére irányuló belső vizsgálatok is, amelyeknek irányítására az Intézetvezetés az elmúlt évben külön állandó bizottságot hozott létre, s az ügyrendi szabályozás előkészítésének célját szolgálta szakszervezetünknek a szakmai megbeszélések sorozatában még 1960 decemberében rendezett vitája is az ügyrendnek szerepéről és jelentőségéről az OSzK életében és munkájában.

Az Ügyrendi Szabályzat - amint azt a Kollégium f. évi március hó 15-én tartott ülésén jóváhagyta - három részre tagolódik.

Az ELSŐ RÉSZ azokat a rendelkezéseket tartalmazza, amelyek a Könyvtár intézményi (institucionális) működését szabályozzák, s amelyek a Könyvtár szervezeti egységekre tagolódásától függetlenül a könyvtári munka egész területén, a Könyvtár minden dolgozójára és a könyvtári adminisztrációban előforduló minden ügyre érvényesek. Ennek az első résznek a végleges szövege készült most el, s megfelelő példányszámban való sokszorosítás után - a Kollégium március 15-én hozott határozatának megfelelően - május hó folyamán "Általános Ügyrendi Szabályok" címmel életbe lép.

Az Ügyrendi Szabályzatnak ez az általános része e négy fejezetre oszlik.

Az első fejezet "Intézetvezetés, általános igazgatás" címmel azokat a rendelkezéseket tartalmazza, amelyek - mintegy a Szervezeti Szabályzat részletes végrehajtási utasításaként - a főigazgató, főigazgatóhelyettes, gazdasági vezető, főosztályvezetők és osztályvezetők feladatait és jogkörét, a vezetői kollégium működését, az igazgatási ügyvitelt, az igazgatási csoport ügykörét, a személyzeti ügyek intézésének rendjét és a munkaértekezleteket szabályozzák.

A második fejezet az "Általános Munkarend", amely a könyvtár minden dolgozójára egyaránt érvényes könyvtári munkarend szabályait tartalmazza, a Munka Törvénykönyve és az annak végrehajtási tárgyában kiadott jogszabályok keretei között. Ide tartoznak többek között a dolgozók munkábalépésére, beosztására, a munkafegyelemre, a munkaidőre, a munkahelytől való távollétre, a társadalmi tulajdon megóvására, stb. vonatkozó részletes szabályok.

A harmadik fejezet "A gazdálkodás rendje" címszó alatt azokat a gazdasági vonatkozású szabályokat foglalja össze, amelyeket a Könyvtár nem gazdasági beosztásban működő dolgozóinak is - elsősorban a vezető beosztású dolgozóknak - ismerniök kell, az ügyvitel zavartalansága érdekében. Ez a fejezet tartalmazza a házi-pénztárra, az anyaggazdálkodásra, a helyiségleltárakra, a szolgálati gépkocsik használatára stb. vonatkozó rendelkezéseket is.

Az Ügyrendi Szabályzat általános részének utolsó fejezete "Az ügyiratok kezelése" oimmal a könyvtári ügyiratok nyilvántartására és irattározására vonatkozó szabályokat tartalmazza.

Az Ügyrendi Szabályzat MÁSODIK RÉSZÉ a szervezeti egységekbe tagolt könyvtári munka szervezeti egységenként történő szabályozását foglalja majd magában. Az ügyrendi szabályzatnak ez a része, amely tehát az egyes osztály-ügyrendeket fogja tartalmazni, még csak részben készült el. Az elmúlt évben 16 osztályügyrend már ideiglenesen életbelépett; a többiek elkészítése most van folyamatban.

Az Országos Széchényi Könyvtár Ügyrendi Szabályzatának HARMADIK RÉSZÉ a Nyilvános Szolgálati Szabályzat" lesz. Ez a rész az olvasószolgálati (helyben-olvasási) szabályzatot, a kölcsönzési szabályzatot, továbbá a hiteles másolatok és kivonatok kiadásának szabályait fogja magában foglalni.

Ez a három rész, tehát 1) az általános ügyrendi szabályok, 2) a szervezeti egységek ügyrendi szabályai és 3) a nyilvános szolgálati szabályzat együttesen alkotja majd az Országos Széchényi Könyvtár Ügyrendi Szabályzatát, amihez függelékként kapcsolódnak még az egyes könyvtári feladatok végzésének részletes szabályai: a gyűjtőköri szabályzat, a könyvtárközi kölcsönzési szabályzat, a központi katalógus szabályzata, a Magyar Nemzeti Bibliográfia szerkesztési szabályzata stb.

Mindezek elkészültével egységes szerkezetben lesz majd kiadható az Országos Széchényi Könyvtár teljes ügyrendi szabályzata. [DR. FARKAS LÁSZLÓ]

A HIRLAPTÁR FELÜLVIZSGÁLATA

Ismét egy újabb szervezeti egység, a Hirlaptár felülvizsgálatának befejezéséről számolhatunk be. Ez a vizsgálat a Gyarapítási Osztályéval összehasonlítva egészen más módszereket követelt, s így még ez is uttörő - vagy szerényebben szólva: kísérleti jellegűnek tartható. Arról van szó ugyanis, hogy a Gyarapítási Osz-

tály esetében egy meghatározott könyvtári részmunkával kellett foglalkozni, a Hirlaptár viszont egy bár speciális, mégis teljes funkciójú könyvtár problematikáját kínálta felülvizsgálatra. Ezért a Gyarapítási Osztályon szerzett tapasztalatokat elsősorban a részfunkciókat ellátó osztályok vizsgálatánál lehet majd kamatoztatni, a Hirlaptárban szerettek viszont olyan ugyanosak teljes funkciójú táruk vizsgálatánál lesznek felhasználhatók, mint amilyen a Kisnyomtatványtár, a Zeneműtár stb.

Mint minden vizsgálat, a Hirlaptaré is pozitív és negatív megállapításokba torkollott.

A pozitívumok között elsősorban a végzett munka magas színvonalát, a Magyar Folyóiratok Repertórium szerkesztőségének áldozatos munkáját és az olvasószolgálatban mutatkozó nagy megterheléssel szembeni helytállást kell megemlíteni.

A negatívumok nagyrésze az egyes részleteiben laza és korszerűtlen munkaszervezetből ered. Nem kétséges, a munkaszervezet háttérbeszorulásának számos objektív tényezője van, ezek közül is a munka- és a raktári helyhiány jön elsőnek számításba. A bizottságnak ennek ellenére az a véleménye, hogy szilárdabb munkaszervezettel, kisebb operatív egységek kialakításával és vezetésük megoldásával a Hirlaptárban is mód van a jelenleginél termelékenyebb munkára.

A Hirlaptár felülvizsgálata előtérbe állít néhány "osztályontúli" égető kérdést is. Legelső sorban is a folyóirat- és hirlapkötés akut problémájára kell ezek közül rámutatnunk. E téren egészen radikális intézkedésre lenne végre szükség. Hasonlóképpen megoldatlan a mikrofilmezés. Egészen siralmas az a tempó, amit az állományvédelem e fontos szektorában produkálni tudunk.

A fentiekén kívül még a perspektivikus kérdéseket kellene jelezni. A bizottság ugyanis -a Várra való különös tekintettel- szembetalálta magát azzal a problémakörrel, hogy az Országos Széchényi Könyvtáron belül történetileg kialakult teljes funkciójú "kisebb könyvtárak" jövőbeni fenntartása mennyire mondható korszerűnek. Az olvasó, különösen azonban a minket legjobban érdeklő tudományos kutató, ugyanis az esetek többségében nem a kiadványfajok, hanem a tartalom szerint tanulmányozza a dokumentumokat, s így számára előnyösebb, ha az összes őt érdeklő dokumentumot egy olvasószolgálatban tanulmányozhatja. Minthogy a Várral kapcsolatos előkészületi munkálatok, feladattervek éppen most vannak kimunkálás alatt, a Hirlaptár felülvizsgálatáról szóló jelentésbe ezek a problémák valóban csak kérdésfelvetésként szűrődtek át.

Végezetül hangsúlyozni kell a hirlaptári dolgozók és vezetők szíves és sokoldalú segítségét: az ő őszinte helyzetfeltárásuk nélkül a bizottság nem végezhetett volna eredményes munkát. - [fti.]

A KMK LEGUJABB PERIODIKUS KIADVÁNYAI

Nemrégben, néhány hét óta új periodikus kiadványok megjelentetésével segíti a Könyvtártudományi és Módszertani Központ a könyvtárak munkáját.

A "KÖNYVTÁRI TÁJÉKOZTATÓ A LEGFRISSEBB FOLYÓIRATOKBÓL" általában hetenként jelenik meg. Egészen rövid referátumokban számol be a külföldi szakfolyóiratok nagyobb érdeklődésre számot tartó cikkeiről. Célja tulajdonképpen az, hogy kiegészítse a Könyvtári Figyelőt. A Figyelő ugyanis évente tizszer jelenik meg, alapos referátumokat, híreket és könyvtártudományi repertóriumot közöl. Terjedelménél és periodicitásánál fogva azonban nem tarthat és nem is tart igényt a gyorsfigyelő jellegre. Ezt a gyors első tájékoztatást végzi TÁJÉKOZTATÓ-nk.

A "KÖNYVBARÁT MOZGALMI HIRADÓ" havonta kétszer jelenik meg. Célja az, hogy ismertesse az országszerte kibontakozó mozgalom tapasztalatait, híreit. Első számának bevezetőjéből idézzük: "Kiadványunk célja, hogy a Könyvbarát-mozgalom kibontakozását segítse, eredményeit számontartsa, jó módszereit terjessze. Szándéka, hogy tájékoztató, adatközlő és tudósító szerepet vállaljon. Hasznos segítséget ad mindazoknak, akik a mozgalmat szervezik és irányítják a Hazafias Népfrontban, a Nőtanácsban, a Szövetkezetek Országos Szövetségében, a könyvtárakban. Rendszeresen közöl központi irányelveket, terjeszti az életrevaló helyi kezdeményezéseket és híreket közöl a mozgalomról."

"KÖNYVTÁRI TÁJÉKOZTATÓ A MAGYAR HIRLAPOK CIKKEIRŐL" o. kiadvány a KMK rendszeresen megjelenő periodikái közül a legfiatalabb, eddig összesen két száma jelent meg.

Január óta rendszeresen figyeljük a magyar napilapok könyvtári vonatkozású cikkeit, s közülük a legfontosabbakat közöljük. Az egyes cikkekhez szükség szerint rövid annotációt is adunk. A cikkeket tárgykörök (pl.: népművelés, olvasómozgalom, stb.), vagy pedig megyék szerint csoportosítjuk, különválasztva az egyes könyvtártípusokat. A legérdekesebb, leginkább figyelemre méltó cikkeket a lehetőséghez mérten teljes egészében közöljük.

Szeretnénk, ha a lap hozzájárulna a magyar könyvtárak közötti együttműködés fejlesztéséhez. Ezért egyik első célunknak tartjuk, hogy az egyes vidéki könyvtárak híreket kapjanak az ország más területén lévő művelődési intézmények problémáiról, sikereiről. Igyekszünk a lapot elsősorban ezekhez a könyvtárakhoz eljuttatni.

Újabb megoldásokkal, ötletekkel szeretnénk elérni, hogy a kis lap valóban a magyar könyvtárügy fejlődésének egyik elősegítőjévé váljon. - [BÁNLAHY ÉVA - SOMOGYI ANNA]



ZENETÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY

ÉRTÉKES LISZT-KÉZIRAT került vétel útján könyvtárunk állományába. Liszt öregkori művét, a 18-ik rapszódíát eddig csak nyomtatott formájában ismertük. E-lőször a "Magyar zeneköltők kiállítási albuma" o. diszes kiadványban jelent meg, melyet az 1885. évi országos kiállítás alkalmából adtak ki. A 18-ik rapszódia eredeti kéziratának egyleveles részlete csak most került napvilágra. Ez a mű utolsós 55 ütemét tartalmazza. Tudomásunk szerint ennek a kompozíciónak ez az egyetlen eddig ismertté vált autográf forrása.

NEM MINDENNAPOS DOKUMENTÁCIÓS MUNKÁT végzett Gyűjteményünk április elején. A Kubába indult magyar kulturális küldöttség számára reprezentáns magyar zeneszerzők műveiből 15 órányi zenét válogatott ki az állományunkban lévő hangfelvételekről és játszott át hangszalagokra. - [K.I.]

TÉRKÉPTÁR

A kutatók által használt anyag forgalma erősen emelkedik. A gyűjtemény anyaga fokozódó mértékben vonja magára a népművelési és a tudományos intézmények érdeklődését: az előbbire példa, hogy csak a Magyar Televíziótól 6 munkatárs kérésre anyagot a Térképtárban, az utóbbira, hogy többek között az országos archeológiai leletkataszter feldolgozásában működő fiatal archeológusgárdának az ország különböző részeire vonatkozólag tudott a Térképtár anyagot rendelkezésére bocsátani. Külföldről is nagy az érdeklődés a Térképtár iránt: március végén Dr. Teodor Lamos, akadémikus, a Szlovák Tudományos Akadémia tagja végzett huzamosabb anyaggyűjtést "Szlovenszko történeti földrajza" című témához a Térképtárban, a készülő nagyszabású szlovák történeti földrajzi feldolgozó munkálat megindulásaként. - [FALLENBÜCHL ZOLTÁN]

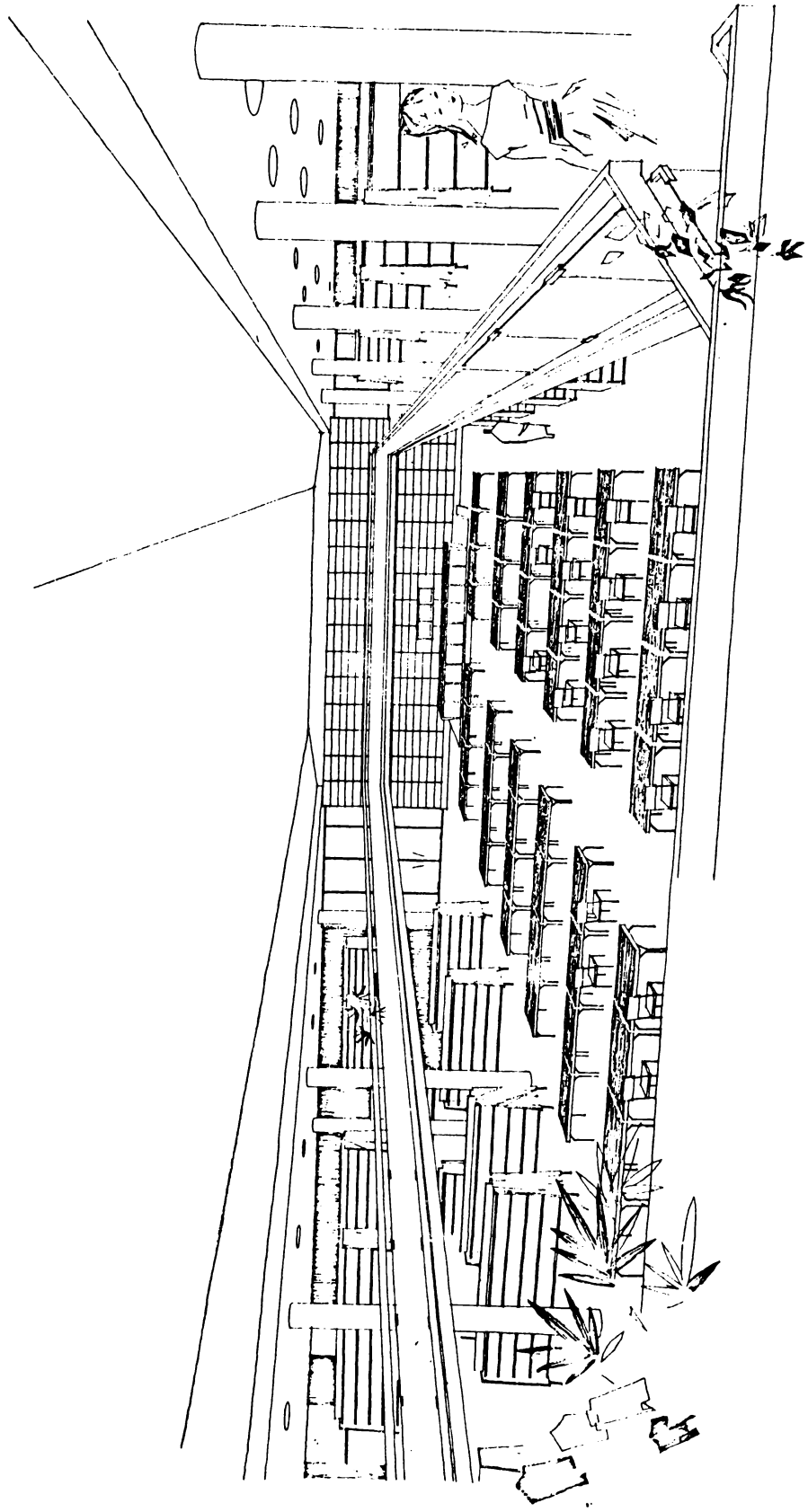
NEMZETKÖZI CSERESZOLGÁLAT

"ÁPRILIS 4" ALKALMÁBÓL. A magyar nép és intézményei megbecsülésének figyelmes jelét adták az alábbi külföldi intézmények szerenosekivánatukat fejezve ki felszabadulásunk ünnepe alkalmából: a Szovjetunió Tud. Akadémiájának Tudományos Tájékoztató Intézete (Moszkva), az Ukrán SzSzK Tud. Akadémiájának Áll. Nyilvános Könyvtára (Kiev), Műszaki és Közgazdasági Tájékoztató Intézet (Prága) Vietnami Népi Demokratikus Köztársaság Nemzeti Könyvtára (Hanoi).

SIMONYI KÁROLY, a Budapesti Műszaki Egyetem tanszékvezető tanára még a múlt évben felkérte a Nemzetközi Csereszolgálatot, hogy szerezzen be tanszéke részére kínai nyelvű műszaki könyveket az elektrotechnika tárgyköréből, hogy az itt tanuló kínai hallgatók a magyar műszaki terminológiával párhuzamosan a kínait is megtanulják. A Pekingi Nemzeti Könyvtár kérésünkre 7 kötetet bocsájtott rendel-

KÖNYVTÁRUNK ÚJ ÉPÜLTÉNEK TERVSIBŐL

Vázlat az egyik VII.-szinti olvasói térről



kezésünkre, és Simonyi professzor, aki maga is ismerős a kínai műszaki terminológiával, a Csereszolgalat kérésére személyesen nyújtott segítséget a könyvek nyilvántartásához szükséges címfelvételek elkészítéséhez. - [B.O.]

FIGYELŐ SZEMMEL

EGY LAP A VÁRÉPÍTÉSI CSOPORT NAPLÓJÁBÓL

1962. MÁRCIUS 26. A Budavári Palota nyugati szárnyának évek óta elhagyott, romos, és széljárta helyiségeiben most a naptári tavasz első napjaiban áosok és kőművesek jelentek meg. Az Oroszlán-udvar déli részén, a "Háboru és Béke" kapuja mellett a falhoz erősítve teherliftet szereltek. A jövődő főbejárat fölötti VII. szint egyik ablakába emelőcsigát erősítettek. A gondos tervezőmunka folytatásaként felvonult az É.M. 41. számú Építőipari Vállalata, amely az átépítési munkákat végzi.

Viharos erejű szélben kezdtek hozzá ma reggel a faszerkezetű tető északi és déli, belső traktusának átépítési munkáihoz, melyeknek eredményeként alakul ki a tűzbiztos tetőraktár. Az új vasbeton-kéregtető a Budavári Palota egészére jellemző architektúrában készül el a keleti épületeken már kialakított Mária Terézia-korabeli barokk stílusban. Az év során megtörténik az épület két belső udvarának vasbeton lefedése és ezzel a raktártornyok feletti nagy olvasói tér szerkezeti kialakítása a VII. szinten.

Az átépítés egyes fontosabb, illetve érdekesebb mozzanatairól a Mikrofilmtár dolgozói fényképfelvételeket készítenek, amelyeket időnként az ebédlőben kifüggesztett képes falujtságon mutatunk be a könyvtár dolgozóinak. [T.T. - F.L.]

KÖNYVTÁRUNK A SAJTÓ TÜKRÉBEN

Ez év márciusában az alábbi közlemények adtak hírt könyvtárunkról és könyvtárunk munkájáról:

"AZ 1899-ES FOLYÓIRATTÓL A ZEISS-DOKUMÁTORIG" c. cikkben, amely a Kőbányai Gyógyszerárugyár műszaki könyvtáráról számol be, utalnak a Könyvtárközi Kölosönzés munkájára. Kőbányai Gyógyszer. 1962. márc.10.sz.

"MI ÉPÜLT TAVALY ÉS MI ÉPÜL AZ IDÉN A MÜVELŐDÉSÜGYI TÁRCA KERETÉBEN?" Említi a Pollack Mihály-téri épület udvarán építendő raktárunkat. Népszabadság. 1962.márc.17.sz.

"XV. SZÁZADBELI ŐSNYOMTATVÁNYT TALÁLTAK A ZIRCI KÖNYVMUZEUMBAN" Rövid híradás a zirci műemlékkönyvtárunkban folyó munkáról és arról, hogy előkerült egy 1487-es ősnymtatvány, amely eredetileg Fejér György történész gyűjteményéhez tartozott. Napló (Veszprém). 1962. márc.21.sz.

"KÖNYVCSERE ŐT VILÁGRÉSSZEL". Rövid ismertetése a Nemzetközi Csereszolgálat munkájának. Élet és Irodalom. 1962.márc.21.sz.

"SÉTA A VÁR MŰEMLEK-KINCSEI KÖZÖTT". Egy képes riport keretében rövid tájékoztatás arról, hogy könyvtárunk több kulturintézménnyel együtt a várban nyer elhelyezést. Képes Magyarország. 1962. márc.sz.

"A KESZTHELYI JÁRÁSI KÖNYVTÁR 1961-BEN UJ ELHELYEZÉST KAPOTT..."(B.J.) Emli-ti, hogy az átalakítási munkálatok költségeit a Veszprémi Megyei Tanács és könyvtárunk fedezte. A Könyvtáros. 1962. márc.sz.

KÖNYVTÁRI SZERVEZETEINK HÍREIBŐL

KISZ-HIREK

ÁPRILIS 10-ÉN a VIII. ker. KISZ-Bizottság VB ülésen tárgyalta meg az OSZK, OMK, Szabó Ervin Könyvtár és az RTV KISZ-alapszerveinek 1961. évi munkáját. A három nagykönyvtár beszámolóját az OSZK KISZ-vezetősége foglalta össze és terjesztette a KISZ-Bizottság elé. A részbeszámolókból kitűnt, hogy alapszervünk tartalmasabb munkát végzett az elmúlt esztendőben, mint testvérszervezeteink. Az elkövetkező időkben arra törekszünk, hogy a VIII. kerületben lévő nagy művelődési intézmények egyrészt egymás között, másrészt a kerület életében élénkebb kulturális és felvilágosító szerepet töltsenek be. A beszámolót egyébként a KISZ-VB ülése elfogadta.

KISZ-SZERVEZETÜNK tüneményes gyorsasággal adta el a számunkra a kerulettől kiadott 100 darab VIT-sorsajegyét. Volt, akinek már nem is jutott belőle. Ennek ellenére az elszámolással néhányan késlekedtek és ez külön utánajárást igényelt. Nem lehetne egy kicsit pontosabban dolgozni?

A MŰSZAKI KÖNYVTÁR KISZ-vezetősége meghívta alapszervünk tagjait az általuk rendezett ismeretterjesztő előadássorozatra. Április 12-én Uranovitz Imre tartott előadást a Nyugati katonai-tömbökről a Műszaki Könyvtár klubhelyiségében. Már most jelezzük, hogy a következő előadás, amelyre szintén meghívást kaptunk, május 10-én lesz. Előadó: Vörös János külügyi főosztályvezető. Téma: A gyarmatok válsága, a gyarmatok függetlenségi harca.

LEGUTÓBBI TAGGYÜLÉSÜNKÖN a titkár számolt be a vezetőség elmúlt évi munkájáról. A beszámolót vita követte, amely az alapszervi munka hiányosságainak okairól szólt. A megjelenés és a hozzászólások eléggé vérszegények voltak. Szükséges, hogy a következő taggyűlésen összeszedettebben tárgyaljunk ezekről a kérdésekről. Itt Hámori Béla elvtárs, alapszervi párttitkárunk fogja tartani a vitaindító előadást. Reméljük, hogy tartalmas vitában sikerül előbbre vinnünk ifjusági mozgalmunk ügyét.

ÁPRILIS 18-ÁN alapszervünk KISZ-aktivistái megbeszélést tartanak az elkövetkező két hónap programjáról. Pontosán meghatározzuk, hogy mit mikor fogunk megvalósítani. Bizunk benne, hogy ez is sok segítséget ad majd a KISZ-vezetőségnek munkája jobb végzéséhez. - [ISZLAY ZOLTÁN]

SZAKSZERVEZETI ÉLETÜNK

————— kérdései —————

SZAKSZERVEZETI JEGYZŐKÖNYVEINKBŐL

SZAKSZERVEZETI BIZOTTSÁGI ÜLÉSEK

ÁPRILIS 2-I ÜLÉS - 1) Belencsik Lajos gazd.felelős jelentést adott a márc. 30-i pénztári vizsgálat eredményéről. 2) Titkári tájékoztatás számolt be a március havi szakszervezeti munkáról és Csöp Attila, Futala Tibor, Gordon Miklósné, Milhoffer Alajos, Vargha Balázs ismertették reszortjaikkal kapcsolatos munkájukat.

BIZALMI ÖSSZEJÖVETELEK

ÁPRILIS 6 - Összbizalmi-értekezlet. Vadász Ferenoné elvtársnő politikai tájékoztatót tartott, Hoffer Rezsóné szervezési felelős pedig az apr.2-i SzB-ülés anyagáról adott tájékoztatást. A bizalmi-értekezleten felvetett fontosabb kérdéseket és az azokkal kapcsolatos válaszokat, állásfoglalásokat az alábbiakban közöljük: (Bétsch Elemérné) Annak lehetővé tételét kérte, hogy egyes esetekben a megállapított ebéidő előtt is adjanak ki étkezést. [Javaslatával munkafegyelmi szempontból egyetérteni nem tudtunk. Az újonnan bevezetett ebéidő ténylegesen lehetővé tette az eddigi felesleges várakozások megszüntetését. Az attól való eltérések, kivételek engedélyezése "ami másnak szabad, azt nekem se lehet megtiltani" elve alapján a régi helytelen gyakorlathoz vezetne vissza.] - (Konoz Béláné, Markos Béláné) Az OSZK nyugdíjasok üdülésben való részesítését kérték. [Az SzB az idén is lehetővé kívánja tenni a nyugdíjasok részére a keszthelyi önköltséges üdülésben való részvételt. Önként értetődően azonban csak azokban az időkben (elő-és utóidény), amikor a dolgozók arra igényt nem tartanak.] - (Többen) A munka-

ruhákkal kapcsolatosan részben a kihordási idő csökkentését, részben a juttatás újabb kategóriákra való kiterjesztését kérték. [Az SzB egyetért azzal, hogy az adréma-műhely és a sokszorosító dolgozó is azonos elbírálásban részesüljenek a mikrofilmtár-laboratóriumának dolgozóival. Ebben a tekintetben a Gazdasági Hivatallal tárgyalni kívánunk. Sajnos a juttatásnak további bővítésére ebben az esztendőben nem lesz lehetőség. Az eddigi megtakarításokat ugyanis a kihordási idő csökkentése (az olvasószolgálatot ellátó tártárkezelőknél, a könyvkötészet és a mikrofilm-laboratórium dolgozóinál) igénybe vette. Reméljük, hogy 1963-ban a juttatás további bővítésére már lehetőség lesz.]

MUNKABIZOTTSÁGI ÉRTEKEZLETEK

Társadalombiztosítási Tanács - Március 7. A beérkezett kérések alapján 6 dolgozónak 1650 Ft összegben javasoltak munkaadói segélyt és 1 dolgozónak 300 Ft rendkívüli szakszervezeti segélyt szavaztak meg. A butorvásárlási hitelakció keretében 3 kombinált szekrényre és 1 szobaberendezésre adtak ki utalványokat. Az egészségügyi munka keretében 2 mentőládát szereltek fel és adtak ki osztályoknak. - Április 6. Munkaadói segélyt 5 dolgozónak 1200 Ft összegben javasoltak és 1 dolgozót 300 Ft rendkívüli szakszervezeti segélyben részesítettek. Az összeirt tüzelőutalvány igénylések még nem kerültek elbírálásra és szétosztásra, mert az erre a célra meghatározott keretet még nem kaptuk meg a minisztériumtól. Mindkét ülés alkalmával határozatot hoztak az üdülési beutalások kérdésében is. Az üdülésre beutaltak névsorát "Szakszervezeti hireink" o. rovatban ismertetjük.

A Közalkalmazottak Szakszervezete HARMADIK BUDAPESTI KÜLDÖTTKÖZGYÜLÉSÉRŐL

Néhány héttel ezelőtt, április 7-én tartotta szakszervezetünk III. budapesti küldöttközgyűlését és választotta meg a Budapesti Bizottság tagjait. A közalkalmazottak népes családjának tagjai, a minisztériumi és tanáosi dolgozók, a bíróságok és más hivatalok, a tudományos kutatóintézetek, a kulturális intézmények küldöttei gyűltek össze a városi tanács dísztermében. Napirenden a Budapesti Választmány beszámolója, a Számvizsgáló Bizottság jelentése és a Budapesti Bizottság megválasztása szerepelt. A beszámolót Kovács István elvtárs, a Budapesti Bizottság titkára tartotta. A beszámoló és a hozzászólások ismertetésére (sajnos könyvtárosaink szótlank maradtak és a hozzászólásra egyedül jelentkező Marót Miklós mondanivalója is, idő hiányában, írássá merevedett) aligha lehetne vállalkozni. Ugyanakkor azonban helyesnek látszik beszámolni a közgyűlés határozatáról, amely iránymutatója és meghatározója kell legyen szakszervezetünk további munkájának. Innen idézzük:

"Az elkövetkezendő időszakban a Budapesti Bizottság tartsa szem előtt az SzKP XXII. Kongresszusának utmutatásait úgy, ahogy az a Magyar Szocialista Munkáspárt politikájában is tükröződik. Erősíteni kell tagságunkban a proletárinternacionális érzését, és tudatosítani kell a szakszervezeti munka világméretű öz-

szefüggéseit a Szakszervezeti Világszövetség V.Kongresszusának iránymutatásai alapján.

A szakszervezeti munka minden erőfeszítését második öt éves tervünk végrehajtásának elősegítésére kell összpontosítani. A Budapesti Bizottság e fő feladat köré építse fel egyéb, így politikai és kulturális, valamint érdekvédelmi tevékenységét is. Egész munkájával tudatosítani kell a tagság körében, hogy népgazdaságunk fejlesztése nélkül nem lehet szó helyes érdekvédelemről, a munka-és élet-körülmények javításáról."

Ezt az általános célkitűzést a határozat a továbbiakban részfeladatokra bontja. Itt is csak jelezhetjük további munkánk szempontjából a legfontosabbakat. Biztosítsa a Budapesti Bizottság - mondja a határozat - , hogy ... az intézmények jellegűeknek, adottságaiknak, tervfeladataiknak megfelelően határozzák meg a munkamezsgalom szakmai munkát tartalmát és az ennek helyileg legjobban alkalmazható módszereit". "Tovább kell fejleszteni ... a munkaértekezletek rendszerét. A munkaértekezletek hatékonyságának mértéke elsősorban a viták során a tagság részéről tett javaslatok, kezdeményezések megvalósulása".

A politikai, világnézeti és kulturális nevelőmunka területén alapvető fontosságúnak kell tekintenünk a határozatnak azt a részét, mely előírja: "Egész tevékenységünkkel hozzá kell járulnunk, hogy a marxizmus-leninizmus tagságunk világnézetében uralkodóvá váljon és mindennapi tevékenységében tudatosan érvényesüljön." Majd "Egész tagságunknak fel kell ismernie, hogy a szervezett dolgozók állásfoglalása döntő mértékben hozzájárul a békéért, a demokráciáért és a szocializmus világméretekben való győzelméért folyó küzdelem eredményességéhez.

Az élet-és munkakörülmények javításának sokrétű munkájában a bérezési, társadalombiztosítási, üdültetési kérdések mellett előírja a határozat, hogy a Budapesti Bizottság "segítse és ellenőrizze a munkakörülmények szüntelen javítását, a közétkeztetés színvonalának emelését, a szociális intézmények korszerű fejlesztését, a megelőző egészségvédelmi intézkedések végrehajtását."

Befejezésül megállapítja a határozat, hogy e célkitűzések megvalósítását csak a tagsággal való még szorosabb kapcsolat, a bizalmi-hálózat munkájának további javítása segítheti elő. Ezeknek biztosítása a Budapesti Bizottság és minden alapszervezet alapvető feladata.

A megválasztott Budapesti Bizottságban a könyvtárosokat alapszervezetünk elnöke, Sallai István és Jánszky Lajos az Országos Műszaki Könyvtár főigazgatója képviseli. A póttagok között nyert megválasztást Marót Miklós a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár osztályvezetője.

A KÖZÖNSÉGSZERVEZÉS PROBLÉMÁIRÓL

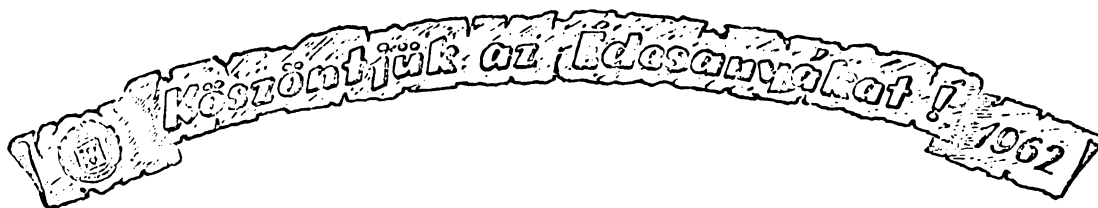
Még akik gyakran vásárolnak színházjegyet a közönségszervezőtől, azok sem tudják sokszor, mi történik addig amíg felgördül a függöny és megkezdődik az előadás. Ideje egyszer erről is beszélni.

A közönségszervező társadalmi munkás, semmiféle díjazásban nem részesül. Ez a munka első látásra elveszteni társadalmi jellegét, ha csak a dolog egyik részét látnánk meg, a jegyek széthordását, stb. A munka dandárját azonban, a jegyek beszerzését, statisztikáját sok esetben munkaidő előtt, vagy után végzik. Mert mit tesz az egyszeri ember, ha színházba akar menni: Sorbaáll jegyért! Ugyanezt teszi a közönségszervező is, csak egyszerre több jegyet vesz, több színházban, tehát több időt tölt el velük. Hivatali munkáját nem oszthatja fel mások között, neki kell elvégeznie akkor is, ha a műsorokkal házalt, vagy a jegyeket hordta szét a nap egy-egy félórájában. Ez a közönségszervező munkásságának kerete melyhez elég a hivatásérzet, s amely rendszerint megvan, hiszen e nélkül el sem vállalta volna a feladatot.

Az egész azonban nem ilyen egyszerű. A színházak és a szervezőirodák meghatározott alkalmakra adják ki a jegyeket, tehát nekünk kell alkalmazkodni az előadások időpontjához. Nem is olyan nehéz ez, hiszen ha az ember valamit látni, vagy hallani akar, más dolgát is elhalasztja miatta. Mégis előfordul, hogy a vásárló csak egy bizonyos napon tudja megnézni az előadást; ilyenkor megkéri a közönségszervezőt, aki addig telefonál, kutat, cserél, könyörög, amíg meg nem szerzi a kívánt jegyeket. A másik problémát az árak jelentik. A legjobb helyek és az alacsony árak tudvalevően nincsenek szoros kapcsolatban egymással. A legkeresettebb jegyeket a színházak nagyrészt más úton adják el; tehát nem biztos, hogy mindenki mindig a neki legmegfelelőbb (vagy áru) helyre kerül. Márpedig mi, amikor bejelentjük kívánságunkat, azt mondjuk meg, hogy mit, mikor és milyen árban akarunk látni, vagy hallani. Azt hiszem kevesen vannak, akik a második (mikor), de különösen a harmadik (milyen árban) kérdésben teljesen a szervezőre bízhatják magukat. Ilyenkor újból kezdődik előlről a telefonálás, kutatás, cserélés, könyörgés. A lehetőségek és az igények összeegyeztetéséhez, ha valaki igen jó munkát akar végezni, nem elég a hivatástudat, ide "kötélidégek" kellenek.

Ezekre kell gondolnunk, amikor a jó jegyet becézgetve simogatjuk, mert már bennünk van a várható élmény öröme. De ne sajnáljuk a simogatást, akarom mondani a köszönő szót a közönségszervezőtől sem. Előfordul, hogy nem kapunk mindig megfelelő darabra, helyre és időre jegyet, sőt vannak olyanok, akiket ebből a szempontból (ilyen, vagy olyan igényük miatt) többször elkerül a szerencse; ilyenkor ne nézzenek haraggal az előttük különben is szemlesütve álló szervezőre, hanem próbálkozzanak meg más uttal-móddal, ha halaszthatatlan lenne kulturigényük kielégítése. Ha pedig türelmes valaki, nézze vagy hallgassa meg máskor a darabot. -

[MACZIKA BÉLA]



Szakszervezetünk Budapesti Elnöksége az Anyák Napja alkalmából az alábbi üdvözlőt küldte meg címünkre:

Kivánunk családjuknak és gyermekeiknek békés, boldog jövőt, melyhez az utat a dolgozó Édesanyák biztosíthatják a legjobban. Pártunk, Kormányunk és egész társadalmunk megbecsülése övezi az Édesanyákat és tudjuk, hogy jelentős szerepük van abban az országépítő munkában, melyet második öt éves tervünk sikeres végrehajtása, a szocializmus felépítése jelent.

Kérjük az Édesanyákat, hogy továbbra is lelkiismeretes munkájukkal, politikai és szakmai ismereteik bővítésével nyújtsanak segítséget ahhoz, hogy nagyszerű célkitűzéseink minél eredményesebben valóra váljanak és emellett felelősséggel tegyenek eleget azoknak a feladatoknak is, melyek a családon belül, a gyermekek nevelésében az édesanyákra hárulnak.

Kivánunk minden Édesanyának jó egészséget, gyermekeik élete sok örömet szerezzen részükre és neveljék gyermekeiket a szocialista társadalom öntudatos embereivé, mert ez a biztosítéka szeretett hazánk további felvirágoztatásának, a szocializmus felépítésének és a béke fenntartásának.



Q-MEGYEI KRÓNIKÁJA

Titokban felvett magnetofon-jegyzőkönyv alapján nyilvánosságra hozzuk a KMK-ban rendezett vita főbb pontjait.

I — Z —: Megkérdeztem 3742 fiatalot, 1867 fiút és 1875 lányt, hogy mit tudnak József Attiláról. Egyikük sem hallotta még ezt a nevet. Azt is megkérdeztem tőlük, hogy ki volt Petőfi Sándor. 3739-en órála sem hallottak, de hárman azt felelték, hogy valami író volt. Ennek alapján megállapítottam, hogy a József Attila olvasómozgalom elterjesztésére nincs megfelelő alap a megyében, viszont igen biztatóság egy lendületes, széleskörű, elmélyült, magas színvonalú Petőfi Sándor olvasómozgalom kilátásai.

P — I —: A dőripusztai sajtógyár szerenosétlen dolgozói már lelki betegek a fertelmes sajtuszagtól. Hajlandók volnának kikapcsolódásképpen bármilyen tanfolya-

mon résztvenni - a gyártól minél távolabb. Legjobban szeretnék labdarugó játékvezetői, vagy tangóharmonika tanfolyamot végezni, de ha minden kötél szakad, esetleg képesek volnának könyvtárosi tanfolyamra is jelentkezni.

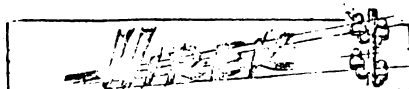
SZ——— J——: Itt pesti jól berendezett lakásomban el sem tudtam képzelni, hogy milyen agrotechnikai elmaradottság dul odalent a területen. Azok az állami gazdaságbeli fejlődányok, akiknél tapogatóztam, egyáltalán nem ismerik a tejhozam emelésének szakirodalmát. Nyomatékosan figyelmeztettem Ranganathan alapvető szelektív bibliográfiáját a pandzsabi fejőgulyások tapasztalatairól. Együttal mintafejési bemutatót is tartottam nekik. Most már tudják, hogy kell.

SZ—— F——: A megyében a legszorgosabb kutatással sem találtunk egyetlenegy könyvet sem. Azt beszélnek, hogy a múlt század hetvenes éveiben átjött valami kalendáriumszerű a szomszéd megyéből, de az erdőben egyenlőtlen, mielőtt egyetlenegy naptárt is eladott volna. Így hát a megye azóta is könyvmentes.

Volt egy izgalmas élményünk is. Egy falusi iskola előtt elmenve, a nyitott ablakból versmondást hallottunk. Csak nem? Ha vers van, könyvnek is kell lenni. Bementünk az udvarra. Az ámbituson ott állt egy öreg szuszék. Korábbi vidéki tapasztalataink alapján mindjárt sejtettük, hogy ez a községi könyvtár. De nem. A pedellus tartott benne árpát a tikoknak. Bementünk a tanterembe, hogy a versmondás forrásának utánanézzünk. Kiderült, hogy ott is hiába kerestünk, mert a gyerekek a könyvnélkülit mondták. Most már biztosak voltunk benne, hogy felfedeztük a könyvnélküli megyét.

S—— I——: Az a baj, hogy a nagy tervek összemennek, mint mosásban a vászonadrág. Már 1945-ben készült egy terv, hogy a bedöglött harokosokat bibliotankokká kell átalakítani. Megvolt a beadvány, költségvetés, tervrajz lépegető bibliokavátorok sorozatgyártására. És mi lett a tervekből? Csináltak három kis biblioglit. Nem akarok oszonyát mondani, de ez így van.

B.——— R——:(lelkesen): Hát elvtársak, akkor legszebb kilátásaink vannak. Tegye meg a brigád a javaslatát. Tiszta lappal indulunk, nem akadályozza a munkát semmiféle előzmény, helytelen beidegződés, semmiféle könyvanyag. Előre bátran a Q-megyei könyvtárügy felvirágoztatásáért. - Magnetofonkezelő: V.B.



ÜDÜLÉS - Lapunk megjelenéséig az alábbi dolgozók nyertek üdülési beutalást Kedvezményes üdültetés - BALATONFÜRED: Erdővégi Lajos (máj.18-jun.7.) HAJDUSZOBOSZLÓ: Beck Lajos és Németh János (ápr.19-máj.2.); HÉVIZ: Pálinkás Józsefné és Virág Rózsa nyugd. (márc.9-21.); Friedmann Zsigmondné (márc.23-ápr.12), Pethes

Iván (ápr.13-26.)

KÜLFÖLDI ÜDÜLÉSBEN vesznek részt Belencsik Lajos és Mirki György. Mindketten a máj. 28-án kezdődő 6 napos pozsonyi hajókirándulásra kaptak beutalást.

EGYEZTETŐ BIZOTTSÁGUNK UJ TAGJAI. A Munka Törvénykönyve vonatkozó intézkedése alapján az 1962. évre az Intézetvezetés részéről Ferenczyné Wendelin Lidia és Somfai László, póttagként Tőkés Lászlóné; a Szakszervezeti Bizottság részéről Milhoffer Alajos és Dr. Wix Györgyné, póttagként Dr. Úrögdy Györgyné nyertek megbízást az egyeztető bizottsági teendők ellátására. Az Egyeztető Bizottság állandó titkári teendőit Milhoffer Alajos (bérfelelős) végzi. Munkahelye: Gyarapítási Osztály, telefon: 131-462 v. Főépület 17.mellék.

SZAKSZERVEZETI KÖNYVTÁRUNK ADATAIBÓL. Könyvtárunk beiratkozott olvasóinak száma: 131, a könyvtár állománya 1 183 kötet. Márciusban 339, áprilisban 290 volt a kölcsönzött kötetek száma.

ELSŐ PRÓBÁLKOZÁSKÉNT máj. 14-én tartunk olyan klubdélutánt, melyen a szakmai ismeretek kiegészítéseként természettudományi kérdéseket tárgyalunk meg. A mikrobiológia aktuális kérdéseit tárgyaló beszélgetést Dr. Wix György orvos, a Gyógyszeripari Kutató Intézet főmunkatársa vezeti. A klubdélutánt az Országos Gyarapítási Jegyzék munkatársainak kérésére rendezzük meg és arra könyvtárunk olvasószolgálatainak munkatársait és a szakozókat személy szerint hívtuk meg.

A MACYAR TELEVIZIÓ ápr. 23-i adása a "Harangszó előtt" o. műsor keretében 10 perces riportot közölt könyvtárunkról. Sajnos az igyekezet nem párosult megfelelő technikai kivitelezéssel. A riportot Fábián Gyula és Gyulai Árpád készítették.

MEGALAKITJUK Könyvtárunkban a természetbarát szakosztályt. A Közalkalmazottak Természetbarát Egyesületével történt megállapodás szerint az ápr. 26-án tartott megbeszélésen az SZB részéről az elnöki tisztségre Papp Sámuelt, a titkári teendők ellátására Benedicty Róbertt, a gazdasági felelősi tisztségre Kovács Ilonát hoztuk javaslatba. A szakosztály munkájában való részvételre 5' dolgozónk jelentkezett. Az alakuló gyűlést még e hó folyamán megtartják.

LAPUNK E SZÁMA technikai akadályok miatt április-május jelzéssel összevont számként jelenik meg. A késedelemért olvasóink szives elnézését kérjük.

Kiadja az ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR MSZMP SZERVEZETE ÉS SZAKSZERVEZETI BIZOTTSÁGA. Megjelenik havonként. Felelős kiadó: HORVÁTH VIKTOR. Szerkesztő bizottság: BANLAKY EVA, GOMBOCZ ISTVAN, HANKISS ELEMÉR, HORVÁTH VIKTOR [szerkesztő], SZÜCS ILONA, VADÁSZ FERENCNÉ. Országos Széchényi Könyvtár Budapest VIII. Múzeum utca 3. házi soksz. Lapzártá: 1962. máj.4. Megjelenik 400 példányban. Nyt. szám: 122/62.

